

bitstream/123456789/335/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_30_26_36.pdf

4. Лазор В.В. Перспективи розвитку соціального партнерства у трудовому праві України / В.В. Лазор [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.apdp.in.ua/v30/03.pdf>
5. Міщук О.М. Мета та завдання діяльності суб'єктів соціального партнерства /О.М. Міщук [Електронний ресурс] Режим доступу: www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.29-2/part_4/35.pdf
6. Ситник О.Ю. Соціальне партнерство в Україні: особливості становлення і перспективи розвитку / О.Ю. Ситник [Електронний ресурс] Режим доступу:<http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/205/1/46.pdf><http://>

Monika Przybylska

Studentka IV roku Prawa

Uniwersytet Warmińsko – Mazurski w Olsztynie

WYBRANE ASPEKTY UKRAIŃSKIEGO PRAWA MAŁŻEŃSKIEGO

Institucja małżeństwa istniała od zarania dziejów. Znana jest ona niemal wszystkim porządkom prawnym w państwach całego świata. W zależności od analizowanego systemu prawnego inaczej przejawia się w różnych obrządkach z uwagi na odmienną kulturę, której towarzyszy stosowna forma zawarcia małżeństwa oraz towarzyszące jej obyczaje. Celem niniejszego sprawozdania jest omówienie instytucji małżeństwa w ukraińskim porządku prawnym.

Pojęcie małżeństwa zostało zdefiniowane w art. 21 ustawy z dnia 10 stycznia 2002 r. Kodeks rodzinny, który stanowi, iż: *1. Małżeństwo jest związkiem rodzinnym kobiety i mężczyzny zarejestrowanym w organie państwowym w celu rejestracji aktów stanu cywilnego.* [1, art.21 ust.1]. Przytoczony przepis wskazuje istotne wymagania warunkujące ważność małżeństwa. Z uwagi na wspomnianych nupturientów w osobie kobiety i mężczyzny wiemy, iż małżeństwo jest związkiem dwóch osób odmiennej płci, którzy poprzez zawarcie związku małżeńskiego tworzą rodzinę, o czym świadczy określenie – związek rodzinny. Istotnym elementem formalnym małżeństwa jest także jego zarejestrowanie w organie państwowym w celu rejestracji aktów stanu cywilnego. Z zawarciem związku małżeńskiego wiążą się istotne przesłanki, których spełnienie pozwala na ważne zawarcie małżeństwa. Należą do nich m.in. wymóg osiągnięcia wieku ślubnego, dobrowolność zawarcia związku oraz monogamia. Związek małżeński może zawrzeć kobieta w wieku 17 lat, a mężczyzna w wieku 18 lat. Jest to tzw. wiek ślubny, który osoby pragnące zarejestrować małżeństwo muszą osiągnąć w dniu rejestracji małżeństwa. Od tej reguły zachodzą jednak pewne wyjątki. Związek małżeński niekiedy może zawrzeć również osoba poniżej czternastego roku życia, za zezwoleniem sądu, który stwierdzi, iż zachodzą ku temu ważne interesy [1, art. 22-23]. Małżeństwo warunkuje także dobrowolnie i świadomie wyrażona zgoda przez obojga małżonków. Zabronione są wszelkie formy przymusu zarówno kobiety jak i jej męża. Zarejestrowany związek z osobą ubezwłasnowolnioną, która w chwili zawarcia małżeństwa nie zdawała sobie sprawy ze znaczenia swoich słów i czynów podlega nieważności [1, art.24]. Istotnym wyznacznikiem zawarcia związku małżeńskiego jest również wspomniana już wcześniej monogamia. Kobieta i mężczyzna posiadają prawo do zawarcia ponownego ślubu wyłącznie po rozwiązaniu poprzedniego ślubu. Ponadto mogą oni brać ślub tylko w tym samym czasie [1, art.25]. Zapisy te wyraźnie zaznaczają niedopuszczalność poligamii.

Kolejną kwestią zasługującą na uwagę w mojej ocenie są przeszkody w zawarciu związku małżeńskiego, których wystąpienie skutkuje jego nieważnością. Do przeszkód tych oprócz wyżej wymienionych przeszkód wieku ślubnego, dobrowolności zawarcia małżeństwa oraz monogamii należy szereg innych, które po krótko omówię. Istotne znaczenie w tym zakresie ma przeszkoda pokrewieństwa, stanowiąca, iż małżeństwa nie mogą zawrzeć osoby będące rodziną w bezpośredniej linii pokrewieństwa, jak również brat i siostra, krewni całkowicie spokrewnieni – posiadający wspólnych rodziców, oraz niecałkowicie spokrewnieni – posiadający wspólnego jednego z rodziców. Dotyczy to także linii bocznych, małżeństwa zawrzeć nie mogą brat i siostra cioteczna, wuj, ciotka, dziadek oraz bratanek i siostrzenica. Oprócz pokrewieństwa biologicznego, przeszkodę w związku małżeńskim stanowi także pokrewieństwo prawne – przysposobienia. Związku małżeńskiego nie mogą tworzyć adoptujący i adoptowane przez niego dziecko. Ślub między adoptującym i adoptowanym przez niego dzieckiem może być zarejestrowany wyłącznie w razie skasowania adopcji. W tym zakresie jednak dopuszczalne są pewne odstępstwa na dalszych szczeblach adopcji. Za zezwoleniem sądu może zostać udzielone prawo do ślubu między rodzonym dzieckiem adoptującego i adoptowanym przez niego dzieckiem, a także między dziećmi przez niego adoptowanymi [1, art.26, art.39]. Zaistnienie jednej z wyżej wymienionych przeszkód powoduje nieważność małżeństwa. Małżeństwo nieprawidłowo zawarte nie powoduje wystąpienia po stronie małżonków wśród których zostało ono zarejestrowane ich wzajemnych praw i obowiązków, związanych z tą instytucją. Sądowe stwierdzenie nieważności może powodować negatywne konsekwencje dla małżonków, zwłaszcza jeżeli pozostając w nieważnym małżeństwie nabyły nieruchomości, podziału wspólnego majątku, dodatkowo aspekt alimentacyjny i wiele innych roszczeń. Pozytywnym wyrazem nieważności jest jednak fakt, iż nie wpływa ona na zakres wzajemnych praw i obowiązków rodziców dziecka w tym małżeństwie urodzonego.

Z małżeństwem nieodłącznie wiąże się obowiązek państwowej rejestracji ślubu, jako ważnego elementu małżeństwa, któremu poświęciłam dłuższą uwagę. Znaczenie państwowej rejestracji ślubu podkreślone zostało w art. 27 ww. kodeksu rodzinnego w brzmieniu: *Państwowa rejestracja ślubu wprowadzona jest dla zabezpieczenia stabilności stosunków między kobietą i mężczyzną, ochrony praw i interesów współmałżonka, ich dzieci, a także w interesie państwa i społeczeństwa* [1, art.27 ust.1]. Państwowa rejestracja ślubu potwierdzana jest świadectwem ślubu [2, s.124]. W celu rejestracji ślubu małżonkowie składają wniosek według ich wyboru w dowolnym organie państwowej rejestracji aktów stanu cywilnego. Składają go osobiście, natomiast jeśli nie mogą tego uczynić bezpośrednio, mogą złożyć wniosek poprzez swoich przedstawicieli, których pełnomocnictwa muszą zostać notarialnie poświadczone. Osoby ubiegające się o rejestrację określa się mianem narzeczonych. Organ państwowej rejestracji aktów stanu cywilnego zobowiązany jest do zapoznania ich z prawami i obowiązkami jako przyszłych współmałżonków i zarazem rodziców oraz do uprzedzenia o odpowiedzialności za ukrycie znanych im przeszkód przed rejestracją ślubu. Na narzeczonych ciąży szereg obowiązków, m.in. wzajemne poinformowanie się o swoim stanie zdrowia, na co zwraca szczególne znaczenie również państwo, które zabezpiecza stworzenie warunków do przeprowadzenia badań medycznych narzeczonych, określonych zgodnie z wytycznymi Gabinetu Ministrów Ukrainy. Ukrycie informacji o stanie zdrowia skutkiem czego może stać się naruszenie zdrowia fizycznego lub psychicznego jednego z narzeczonych, bądź ich przodków może stanowić podstawę uznania nieważności ślubu. Na nupturientach

ciężą także obowiązki w zakresie odmowy wstąpienia w związek małżeński. Osoba, która zrezygnowała ze ślubu zobowiązana jest do zwrotu drugiej stronie kosztów przez nią poniesionych w związku z przygotowaniem do rejestracji ślubu i do wesela. Koszty te nie podlegają zwrotowi w przypadku, gdy odmowa zawarcia ślubu wynikała w związku z amoralnym prowadzeniem się narzeczonej bądź narzeczonego, ukryciem przez nią, nim okoliczności posiadających dla tego kto zrezygnował ze ślubu istotne znaczenie, w przypadku m.in. ciężkiej choroby, posiadania dziecka itp. Ślub rejestrowany jest po upływie miesiąca od dnia złożenia przez osoby wniosku o rejestrację ślubu. Jednakże w przypadku powstania poważnych przyczyn kierownik organu państwowej rejestracji aktów stanu cywilnego zezwala na rejestrację ślubu przed upływem tego terminu.

Od 1944 roku ustawodawca wyznacza cywilną formę zawierania ślubu i jego państwową rejestrację jako powszechnie obowiązujące elementy ważności zawarcia małżeństwa. Zgodnie ze wskazaną regulacją prawną, wzajemne prawa i obowiązki małżonków wynikają tylko ze ślubu zawartego przed państwowym organem stanu cywilnego [1, art.13]. Natomiast religijna ceremonia ślubu nie ma istotnego znaczenia prawnego i stanowi osobisty wybór każdego. Cywilny ślub może zostać zawarty zarówno przed, jak i po ceremonii religijnej. Państwo gwarantuje małżonkom równość praw i obowiązków w stosunkach rodzinnych niezależnie od stosunku do religii [3, s.106].

Ostatnim aspektem ściśle związanym z zawarciem związku małżeńskiego, na który chciałbym zwrócić uwagę jest jego rozwiązanie i towarzyszące mu skutki, zwłaszcza dla wspólnego potomstwa. Rozwód w ukraińskim porządku prawnym orzekają tylko sądy cywilne, dla których religijna przynależność czy przekonania nie mają znaczenia, natomiast podstawy dla rozwodu są wyznaczone we właściwej ustawie [3, s.106-107]. Wyroki sądów kościelnych nie mają takiej wartości prawnej. Zagadnienia wychowania, opieki zdrowotnej, troski o rozwój fizyczny, duchowy i moralny, wychowanie i oświata dzieci są obowiązkami rodziców, lub tego, kto ich zgodnie z prawem zastępuje. Rodzice, lub osoby zgodnie z prawem je zastępujące, mają prawo do wychowania swoich dzieci według własnych przekonań i poglądów religijnych [4, art.3]. Ponadto ustawodawca wskazuje, iż prawa rodzicielskie nie mogą być realizowane wbrew prawu przysługującemu dziecku [1, art.152].

Podsumowując przytoczone powyżej aspekty warunkujące zawarcie małżeństwa według norm ukraińskiego porządku prawnego, mogę wyciągnąć wniosek, iż w świetle prawa cywilnego małżeństwo to stanowi związek mężczyzny i kobiety, oparty na równych prawach i obowiązkach, w który obydwój wstąpił świadomie i dobrowolnie. Mając przy tym na uwadze dobro wspólnej rodziny, którą przez ten związek założyli.

Literatura

1. Ustawa z dnia 10 stycznia 2002 r. ukraiński kodeks rodzinny.
2. Piotr Kasprzyk, *Podstawowe zagadnienia dotyczące systemu rejestracji stanu cywilnego na Ukrainie*, Studia Prawnoustrojowe nr 9, 2009.
3. Łesia Kovalenko, *Podstawowe regulacje wyznaniowe w prawie ukraińskim*, Studia z Prawa Wyznaniowego Tom V, Lublin-Lwów 2002.
4. Ustawa z dnia 26 kwietnia 1991 r. o wolności sumienia.